

za repom ropoče. „Čemu tedaj krave? — se je marsikak Pivčan vprašal — z voli bom več zaslužil!“ In ko je Postojnce in tujce vidil s konji, si misli: „a, še več si bom na dobičku s konjiči!“ In res — ni bil bela vrana goveji hlev, ki je oropan svojega blaga moral konjski smrad požirati. Potem pa, kmet, molzi mleko, vprezi vola v plug in oraj pognojeno njivo! — Merhe ni vajen, zato se mu kmali stegne; in pri hiši ne ostane več živali razun miši, če niso še one zavolj lakote raje k sosedovim šle.

Slednjič se je železnica vendar dodelala, zaslužka ni bilo nikjer več; hlevi pa prazni in polje huje zanemarjeno, kakor Bog vé kdaj pred. Davki se pa vendar vedno povikšujejo, zraven pa tudi nepotrebne potrebe množé, lišp in snedenost se širi in raste. Kam mora to drugam vleči, kot v večje in večje dolgove, da nazadnje se kmetije prodajajo? Pa po čem? Po nič; tako da sta reveža, kdor ima dati in kdor ima prejeti.

Kako pa takim revam v okom priti, da ne bodo Pivčani nazadnje primorani celó beraške bisage čez ramo vreči? Ne vem, kako drugači, kot, da se umno in ne-utrudljivo poljedelstva in živinoreje spet poprimajo. Pa reči je marsikaj lahko, al storiti silno težko. Kako se bo poljedelstva poprijel, če nima blaga, ne orodja, ne dnarja; le puste njive, in morda še tiste tako zadolžene, da si ni svest, bodo li še jutri na njegovo ime zapisane? Pa o tem pozneje. Kako bi se živinoreje spet poprijel, če ga nima več repa v hlevu, ne krajcarja v mošnji? Prav za prav sem se namenil, svoje misli povedati, kako bi se na Pivki živinoreja na prejšno in še na višjo stopnjo povzdignila. Pa ker se na to vprašanje odgovoriti more le tistim, kateri vsaj nekaj živine imajo, se mi potrebno zdi, préd tistim nekoliko besed reči, katerim je mnogotera osoda hleve do zadnjega repa izpraznila: kako bi počasi spet k blagu prišli. Takim možem je najkrajši in dosti umeven odgovor domači pregovor: „Čič ne dá nič“.

(Konec sledí.)

O nižjih šolah.

II.

Kdor svetuje, naj tudi pomaga! — pravi pregovor.

Ker v poprejšnem spisu svetujem, naj se kdo šolskega časnika loti, naj še zdaj povem, kaj bi se imelo v njem pisati.

Šola, menim, naj bo učiteljeva njiva, però njegovo ralo, brezovka njegovo žeslo, modrost njegov sedež, ljubezen njegov zakonik.

Tedaj naj bi se pisalo:

1) o pametnem in uspešnem obdelovanju šole; kak se ima deca pestovati, *) kako jo brati, pisati, rajtati učiti; sploh o pestovanju otrok (Pädagogik) in načinu učenja (Lehrmethode);

2) o saji sadnih drevesc. Dobro vém, da se to ne dá povsod in ne obširno učiti; pa kjer je vert zato (učitelji imajo po več krajih svoje verte), tam naj se na ta uk posebno skerbno gleda. Če se stareji fant ne bo tega v šoli učil, kje pa morebiti pozneje, kadar odraste? V časniku bi se svetovalo, kako se ta ali una reč iznova stvari ali stara preuredi;

3) o petji. Ne morem dosti priporočati gospod učiteljem, da se petja z vso skerbjo poprimejo.

Besede in napevi — Bog nas vari! kakošni so v nekterih cerkvah čuti, v cerkvah, Božjih hišah! V nekterih krajih še imajo tiste popačene pol nemške, pol slovenske, gotovo pa ne trohice kerščanske besede. Ali pa napevi! Mene je na nekem kraji pri Božji službi groza obsla, ko da bi mi podgane po herbtu lazile. Kdor tega ne verjame, naj sam poskusi!

*) Da nihče napak ne razume: „pestovati“ (prim. pésterna) je po Miklosiču sorodno glagolu pit-ati, ne pa pesti (Faust).

In odkod taki napevi? — Ker so nekim gosp. učiteljem stari národní pre-„gmajn“ in prestari; tedaj pa gergrajo vsak mesec novo spakedrano. — Bog jim odpuščaj grehe! Verjamite gospodje, samo v narodnem duhu osnovane pesmi se ljudstvu v serce in pamet vrinejo; pesem, ki se ljudstva ne prime, nič ne veljá; v kraj ž njo!

Ako bi nasvetovani časnik za družega nič ne skerbel, ko za priobčevanje lepih starih ali krasnih novih cerkvenih pesem, potrebno bi ga bilo. Ta list bi naj tedaj lepih in zdravih pesmic prinašal.

Dalje bi se pisalo:

4) o šolski književnosti, posebno slovenski. Nove knjige bi se naznanjale in pretresale. Pa tudi na avstrijsko šolstvo sploh bi se imelo ozirati. Kar se v naši avstrijski domovini godí, mora Avstrijan vediti;

5) o učiteljskih zborih. Hvala častitim gosp. duhovnikom! oni so učiteljske zbere stvarili. To je velika dobrota, kdor jo zapopada. Ker jih je po Slovenskem dosti, gotovo gospodje želijo zvedeti, kaj so tú ali tam govorili. Javnost je današnji čas potrebna in koristna reč; pravičen in marljiv človek se je ne bojí;

6) časnik bi tudi moral zabaven (kratkočasen) del imeti. Tú bi se skladali životopisi, zgodovinske, prirodne reči, pripovedi i. v. r.;

7) tudi uraden del bi moral vmes biti za naznanjanje služb, prestavljanje oseb itd.

Tú sem kratko tiste reči naštel, o katerih bi se imelo pisati. Kdor pa polje svoje delavnosti pozná, takemu nikdar dela ne zmanjka.

Ker iz gole ljubezni do ljudstva časnik nasvetujem, še enkrat povem, da nižje šole morajo podlaga slovenske izobraženosti biti. Resnico je govoril gosp. vrednik „Novic“ v poslednjem velikem zboru kranjske kmetijske družbe, da ljudske šole bi morale biti vseučilišča (Universitäten) za ljudstvo. Odspod zaénimo zidati, dragi Slovenci; kadar bo selo uterjeno, tedaj bomo krasno akademijo na njem stavili, če nam ljubi Bog z nebes svoj rosní blagoslov deli.

Vi pa, gospodje učitelji, bodite voljni in ročni zidarji! — Urni in veseli!

Iz Dunaja.

Janković.

Potnikove misli in opazke

hodé iz Maribora po ovinkih v Maribor.

(Dalje).

Vsej poznam obilo naših tovaršev, kateri delajo in služijo po drugih krajih, pa šče vendar naši ostanejo; radi prebirajo „Novice“ in tudi jim dopisujejo. O tej priliki poprek serčno priporočamo našincem ta blagi časopis, da se besede vadijo, okolnosti in domače razmere spoznavajo; vsej je prijetno vediti, kar se domá godí, akoravno bi se po potnih ameriških logovih klatil; kaj bi v sosedstvu za svoje gnejzdo ne skerbili! Sila potrebno bi bilo, da bi vsaka vesnica „Novice“ imela, in da bi se ljudem v nedeljo po kerščanskem nauku namesto dolgega časa ali praznega kvantanja lepe in koristne reči iz njih prebirale, ter pravo domačo omiko in zavednost jim delile; vsej je v njih za vsakega kaj koristnega najti. Zakaj bi svojih drobtinčic ne podpirali, če že za druge nepotrebne tiskopise, časopise in narodnost nam kvarivne knjižure peneze in čas zapravljamo!

Odtod proti Lučam je kraj ceste ves Mlačje, ktera je šče pred 50 leti slovenska bila, sedaj pa edin človek ondi žíví, ki slovenski zná; starci so pomerli, mladost pa so učilnice potujile. Z gore Remšnika pelje jezikova meja navzdol niže Mlačja proti Berdam, odonod nad sosesko Krajine v gomiljsko faro. Luče, ali kakor tudi pravimo Lučane so terg, kjer se slovenski in nemški go-